

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1997-1998

14 januari 1998

VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heer Norbert De Batselier, mevrouw Mieke Van Hecke
en de heren Marino Keulen, Tuur Van Wallendael, Jean-Marie Bogaert en Jos Geysels –**

houdende instelling van de Vlaamse ombudsdienst

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Algemene toelichting

Het overbruggen van de kloof tussen de burger en de overheid moet een constante zorg zijn van de Vlaamse beleidsverantwoordelijken. Met het oog daarop werd er in het Vlaams Parlement, op initiatief van de voorzitter, een breed overleg op gang gebracht over de verfijning van de democratie. Het overleg beoogde de politieke besluitvorming democratischer en doorzichtiger te maken en de Vlaamse burger nauwer te betrekken bij het bestuur. In het kader van dat overleg werd een akkoord bereikt over de versterking van de bevoegdheden van de Vlaamse ombudsdienst en de overheveling ervan naar het Vlaams Parlement. Het onderhavige voorstel van decreet vormt daarvan de neerslag. In de meeste moderne democratieën speelt de ombudsman een sleutelrol als brugfiguur tussen de burger en de overheid. De ombudsman staat open voor klachten van de burger over onbehoorlijk overheidsoptreden, onderzoekt die klachten op hun gegrondheid, bemiddelt bij het zoeken naar een oplossing voor concrete gevallen en kan aan de politiek verantwoordelijken duurzame oplossingen suggereren voor structurele knelpunten. In de praktijk heeft de ombudsman vaak ook een belangrijke doorverwijs- en informatiefunctie. Essentieel bij dat alles is dat de ombudsman in volle onafhankelijkheid kan werken tegenover de overheid. De ombudsdienst moet inderdaad, indien nodig, partij kunnen kiezen voor de burger en de overheid kunnen terechtwijzen. Precies om deze onafhankelijkheid te garanderen heeft men er in de meeste landen voor gekozen om de ombudsdienst te laten ressorteren onder de wetgevende macht. Dat houdt in dat het Parlement de ombudsman benoemt en de werking van de ombudsdienst regelt. De ombudsdienst vormt dan als het ware, naar analogie van het Rekenhof, een extra controle-instrument voor de parlementsleden. De ombudsman rapporteert over zijn bevindingen aan de parlementsleden en adviseert hun bij het oplossen van structurele problemen. Ook de federale en de Waalse ombudsman hebben een dergelijk parlementair statuut (wet van 22 maart 1995 tot instelling van federale ombudsmannen; decreet van 22 december 1994 tot instelling van een ombudsman van het Waalse Gewest). De Vlaamse overheid daarentegen heeft gekozen voor een ombudsdienst die integraal deel uitmaakt van de uitvoerende macht en door de uitvoerende macht wordt benoemd. Het decreet van 23 oktober 1991 betreffende de openbaarheid van bestuursdo-

cumenten in de diensten en instellingen van de Vlaamse regering belast de Vlaamse ombudsman met een aantal specifieke opdrachten inzake de toegang tot bestuursdocumenten. Meer bepaald vormt de ombudsman de beroepsinstantie in verband met beslissingen van de uitvoerende macht inzake openbaarheid. De gewone taken van de ombudsman, namelijk de klachtenbehandeling, de bemiddeling, en de doorverwijs- en informatiefunctie, worden geregeld bij besluit van de Vlaamse regering van 9 december 1992 tot regeling van de ombudsfunctie in de diensten en instellingen van de Vlaamse regering. Ook de rechtspositie van de ombudsman wordt in dat besluit vastgelegd. Het belangrijkste bezwaar tegen deze regeling is dat die de onafhankelijkheid van de ombudsdienst onvoldoende waarborgt. De ombudsman van de Vlaamse Gemeenschap bekleedt momenteel geen zelfstandige positie, maar maakt deel uit van de Vlaamse administratie. Hij is bovendien een contractueel aangesteld ambtenaar, zodat de algemene principes van de wet op de arbeidsovereenkomsten van 3 juli 1978 op hem van toepassing zijn en hij door zijn werkgever kan worden ontslagen. Daarnaast kan de ombudsman volgens het besluit van 9 december 1992 worden ontheven uit zijn functie wanneer hij de leeftijd van 65 jaar bereikt of wanneer hij een ander ambt, mandaat of een andere opdracht aanvaardt. Zowel deze vrij algemene bepalingen als zijn statuut van contractueel ambtenaar brengen de Vlaamse ombudsman in een kwetsbare positie, waardoor zijn onafhankelijkheid in het gedrang kan komen. Daarbij komt dat de ombudsdienst ook budgettair helemaal afhankelijk is van de uitvoerende macht. De autonomie van de ombudsman wordt verder beperkt door het feit dat hij pas na overleg met de betrokken leidend ambtenaar de hem toegewezen onderzoeksbevoegdheden, zoals het horen van getuigen of het inzien van bestuursdocumenten, kan uitoefenen. Tegen de bestaande regeling kan daarnaast ook een juridisch bezwaar worden ingebracht. Volgens de Raad van State strekt het besluit van 9 december 1992 er niet enkel toe de goede werking van de diensten te garanderen, maar wordt er in dat besluit ook een subjectief recht gecreëerd voor de burger om klachten aanhangig te maken bij de ombudsman, wat een decretale regeling vereist. Onderhavig voorstel van decreet strekt ertoe een parlementaire Vlaamse ombudsdienst in te stellen die volledig onafhankelijk staat tegenover de uitvoerende macht. Het voorstel houdt meer specifiek in dat het Vlaams Parlement de ombudsman benoemt, jaarlijks de kredieten vaststelt die nodig zijn voor de werking van zijn dienst, en de personeelsformatie en het statuut van het personeel van de ombudsdienst vaststelt. De ombudsman rapporteert jaar-

lijks aan het Vlaams Parlement en kan te allen tijde door het Vlaams Parlement worden gehoord. Op die manier wordt de ombudsdienst een instelling die volwaardig deel uitmaakt van het Vlaams Parlement en de volksvertegenwoordigers in volle onafhankelijkheid kan bijstaan bij het uitoefenen van hun controlerende en decreetgevende taak. Naast de overheveling van de ombudsdienst van de uitvoerende naar de wetgevende macht is onderhavig voorstel er ook op gericht om de slagkracht van de ombudsdienst te versterken en de bevoegdheden ervan te verruimen. De traditionele bevoegdheden van de Vlaamse ombudsman, zoals geregeld in het besluit van de Vlaamse regering van 9 december 1992, betreffen enkel de administratie van de Vlaamse Gemeenschap in de strikte zin en niet de talrijke Vlaamse Overheidsinstellingen (VOI's), zoals de Vlaamse Milieumaatschappij, de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij, Kind en Gezin, enzovoort. Ten aanzien van de VOI's heeft de ombudsman enkel een beperkte bevoegdheid in het kader van de decretaal geregelde inzage van bestuursdocumenten. Veel van de VOI's hebben weliswaar een eigen klachtendienst, maar de onafhankelijke werking daarvan is te weinig gegarandeerd om van een echte ombudsfunctie te kunnen spreken. Het is belangrijk dat de burger ook met klachten over de VOI's terecht kan bij de Vlaamse ombudsdienst. De burger heeft immers vaak rechtstreeks contact met de VOI's, die hij doorgaans beschouwt als overheidsdiensten zoals de andere. Daarom breidt het onderhavige voorstel van decreet de bevoegdheden van de Vlaamse ombudsdienst uit tot de VOI's. Onderhavig voorstel van decreet beperkt er zich toe de 'klassieke' ombudstaken te regelen, met name de functies van klachtenbehandeling, doorverwijzing en informatieverstrekking, bemiddeling en adviesverstrekking. Zoals hierboven aangegeven werd, oefent de huidige ombudsman van de Vlaamse Gemeenschap daarnaast ook een aantal bevoegdheden uit in het kader van het decreet op de openbaarheid van bestuur. Zo fungeert de ombudsman als beroepsinstantie in verband met beslissingen van de uitvoerende macht inzake openbaarheid van bestuur. In onderhavig voorstel wordt er evenwel van uitgegaan dat deze opdracht buiten de normale taken van de ombudsdienst valt en beter wordt toevertrouwd aan gespecialiseerde beroepscommissies. Bovendien impliceert de instelling van een parlementaire ombudsdienst dat deze dienst niet langer kan optreden als beroepsinstantie van de uitvoerende macht. De openbaarheid van bestuur en de beroepsprocedure voor overheidsbeslissingen dienaangaande dient derhalve geregeld te worden in een afzonderlijk decreet, dat los staat van het decreet tot instelling van de ombudsdienst. De

deontologische code van het Vlaams Parlement legt de ombudsman op, de voorzitter van het Vlaams Parlement in kennis te stellen van alle meldingen die hij ontvangt over overtredingen van die code door de Vlaamse volksvertegenwoordigers.

2. Artikelsgewijze commentaar

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

Dit artikel stelt het ambt van ombudsman in.

Artikel 3

Dit artikel omschrijft de opdracht en de bevoegdheden van de Vlaamse ombudsman en van de ombudsdienst. Het is immers de persoon die als Vlaams ombudsman benoemd wordt en de eed aflegt, die de Vlaamse ombudsdienst zal leiden en die dienst zal vertegenwoordigen, zowel ten overstaan van het Vlaams Parlement als naar buiten, d.w.z. t.o.v. de burger en de overheden. Voor de omschrijving van de bevoegdheidssfeer van de ombudsman, wordt verwezen naar het begrip 'administratieve overheid' zoals bedoeld in artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, naar analogie met de bevoegdheidsomschrijving van de federale ombudsmannen en die van het Waalse Gewest. Deze analogie moet het mogelijk maken bevoegdheidsdiscussies te voorkomen en de eenduidigheid voor de burger te bevorderen. Het begrip 'administratieve overheid' is een reeds bekend en objectief criterium, waarvan de grenzen bepaald worden door slechts één rechtscollege, de Raad van State, die diezelfde bevoegdheid ook uitoefent voor de federale overheden en die van de andere entiteiten. Daardoor worden eventuele bevoegdheidsdiscussies en doorverwijzingen tussen die entiteiten of hun respectieve ombudsmannen vermeden. Tevens is daardoor ook duidelijk waar de scheidingslijn ligt tussen de bevoegdheid van de Vlaamse ombudsman en die van de ombudsmannen uit de privé-sector. De bevoegdheid van de Vlaamse ombudsman is ruimer dan die van de thans bestaande ombudsman van de diensten en instellingen van de Vlaamse regering en strekt zich ook uit tot de Vlaamse openbare instellingen. De Vlaamse ombudsman is in principe niet bevoegd

voor andere administratieve overheden dan die van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, behalve in zoverre zij taken uitvoeren die hun door de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest zijn opgedragen en waarvoor deze laatste bevoegd zijn. Dat is in het bijzonder het geval voor taken die door de gemeentelijke en provinciale instellingen worden uitgevoerd in het kader van het zogenaamde medebewind en die hun door of krachtens Vlaamse decreten zijn opgedragen. Deze bevoegdheid, als uitzondering op de specifieke federale bevoegdheid inzake de organieke regeling van de lokale en subregionale instellingen en op de door de Grondwet geregelde autonomie van provincies en gemeenten, vindt zijn grondslag onder meer in artikel 46 van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. Bovenstaand principe vormde ook de motivering voor een amendement dat in het Waalse Parlement werd goedgekeurd voor de bevoegdheidsomschrijving van de ombudsman van het Waalse Gewest (Doc. C.R.W., 1993-1994, N° 255/6, p. 3). Wat de klachten over het algemeen beleid of over de decreten, besluiten en reglementen betreft, is het niet de bedoeling van de indieners aan de ombudsman de bevoegdheid te geven om algemeen geldende voorschriften en reglementeringen in twijfel te trekken noch om de wettigheid van een bestuurshandeling te onderzoeken.

De deontologische code van het Vlaams Parlement bepaalt in artikel 50 dat de ombudsman onverwijld de voorzitter van het Vlaams Parlement in kennis stelt van de meldingen die hij ontvangt over overtredingen van deze code door Vlaamse parlementsleden.

De ombudsman spreekt zich niet uit over die meldingen. Hij maakt er evenmin enig verslag over.

Artikel 4

Dit artikel regelt de aanstelling door het Vlaams Parlement en bepaalt de duur van het mandaat en de benoemingsvoorwaarden voor de Vlaamse ombudsman. De Vlaamse ombudsman ressorteert onder het Vlaams Parlement, dat hem benoemt. Andere bepalingen van dit decreet waarborgen evenwel zijn volledige onafhankelijkheid. De duur van het mandaat en de benoemingsvoorwaarden zijn op analoge wijze geregeld als voor de federale ombudsmannen.

Er wordt een verplichte sperperiode ingesteld van drie jaar voor en drie jaar na de uitoefening van

het mandaat, voor de in het decreet bedoelde ambten. Daarmee worden in het bijzonder de al dan niet bezoldigde, bij openbare verkiezing toegenkelijk gestelde politieke mandaten, alsmede de daarmee gelijkgestelde mandaten bedoeld. Een dergelijke sperperiode heeft tot doel de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de ombudsman te versterken. Zij is ook ingesteld voor de ombudsman van het Waalse Gewest.

Artikel 5

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 6

Dit artikel stelt een aantal onverenigbaarheden in om een zo groot mogelijke onafhankelijkheid van de ombudsman te garanderen. Zo geldt er een verbod voor de ombudsman om tijdens de duur van zijn mandaat diverse ambten uit te oefenen die zijn onpartijdigheid en onafhankelijkheid in het gedrang kunnen brengen of die onverenigbaar worden geacht met een voltijdse uitoefening van zijn mandaat.

Artikel 7

Bij aanvaarding van één van de in artikel 6, § 2 bedoelde ambten wordt de ombudsman afgezet.

Dat kan ook gebeuren om ernstige redenen, onverminderd het bepaalde in artikel 8, tweede lid. Eenzelfde regeling is ook van toepassing op de federale ombudsmannen en de ombudsman van het Waalse Gewest.

Artikel 8

Het is een wezenlijk kenmerk van de ombudsman dat hij neutraal is en dat hij volledig onafhankelijk kan optreden. Met het oog daarop is het noodzakelijk dat hij zich niet hoeft te schikken, en zich zelfs niet mag schikken naar de instructies van andere overheden. Het tweede lid van dit artikel moet begrepen worden in de zin van de overeenkomstige bepaling voor de federale ombudsmannen. Bijgevolg wordt met deze bepaling niet beoogd een strafrechtelijke immuniteit in te stellen zoals die voor parlementsleden bestaat en die grondwettelijk

ke bezwaren zou oproepen. De bepaling beoogt dus geen onschendbaarheid in te stellen voor strafbare feiten, maar moet vermijden dat de ombudsman het voorwerp wordt van allerlei onderzoeken en dat hij uit zijn functie kan worden ontheven op grond van motieven die rechtstreeks verband houden met het uiten van zijn mening of het verrichten van handelingen bij de normale uitoefening van zijn functie.

Artikel 9

De voorgestelde geheimhoudingsplicht, die identiek is aan die van de federale ombudsmannen en de ombudsman van het Waalse Gewest, is een logisch gevolg van de vertrouwens- en bemiddelingsfunctie die de ombudsman moet uitoefenen.

Artikel 10

Deze bepaling stelt een beperkte aangifteplicht in, analoog aan de aangifteplicht die geldt voor de ombudsman van het Waalse Gewest en die minder verregaand is dan de aangifteplicht die van toepassing is op de federale ombudsmannen.

Artikel 11

Deze bepaling neemt de regeling over zoals die voor de federale ombudsmannen is vastgesteld in artikel 20 van de wet van 22 maart 1995 tot instelling van de federale ombudsmannen.

De pensioenregeling is die van de tijdelijke ambtenaren van het Vlaams Parlement, zoals vervat in het overeenkomstige statuut.

Artikel 12

Dit artikel regelt de wijze van toegang tot de ombudsman en is geïnspireerd op de overeenkomstige regeling in artikel 8 van de wet van 22 maart 1995 tot instelling van de federale ombudsmannen.

De klacht kan schriftelijk of mondeling aangebracht worden, maar de identiteit van de klager moet in ieder geval bekend zijn. Deze moet vooraf contact gezocht hebben met de betrokken overheid om genoegdoening te krijgen. Een belang, in de strikt juridische betekenis van het woord, is niet

vereist. Ook het niet-handelen van de overheid kan aangeklaagd worden.

Indien het niet gaat om een klacht, wijst de ombudsman door naar andere bevoegde instanties. Dat is ook het geval voor klachten waarvoor de ombudsman niet bevoegd is.

Van de meldingen die de ombudsman ontvangt over overtredingen van de deontologische code door de Vlaamse parlementsleden stelt hij onverwijld de voorzitter van het Vlaams Parlement in kennis.

Over de klachten spreekt hij zich niet uit. Deze klachten worden evenmin opgenomen in het jaarverslag of in enig ander verslag van de ombudsman.

Artikel 13

Door de eerste paragraaf van dit artikel wordt in beginsel een tijdsbeperking van één jaar ingesteld, die ook geldt voor de Waalse en de federale ombudsmannen, alsook voor de 'nationale ombudsman' in Nederland. De ombudsman beschikt in dit verband over een eigen beleidsruimte. Het is immers denkbaar dat de termijn van één jaar in sommige omstandigheden niet billijk zou zijn, bijvoorbeeld doordat de klager pas na afloop van opeenvolgende feiten bemerkt dat er reden is om een klacht in te dienen. De tweede paragraaf bepaalt de gevallen waarin de behandeling van een klacht wordt geweigerd. Dat is met name het geval voor anonieme klachten. Dat de identiteit van de klager bekend is, moet het mogelijk maken dat de ombudsman de toedracht van de klacht en de bedoeling ervan kan controleren en, indien nodig, kan bemiddelen. De klacht wordt ook geweigerd wanneer de klager niet vooraf met de overheid zelf contact heeft genomen. Die bepaling moet vermijden dat de ombudsman louter gemakshalve wordt ingeschakeld, zonder dat de betrokken overheid de mogelijkheid kreeg het probleem te verhelpen. Andere gevallen van weigering of opschorting van de behandeling van de klacht zijn ingegeven door de wil niet tussenbeide te komen in gerechtelijke geschillen, waarvoor de rechterlijke macht bevoegd is; dat veronderstelt wel dat het voorwerp van de klacht en dat van het geschil hetzelfde is. Van de in het kader van de deontologische code ontvangen meldingen van overtredingen – klachten m.a.w. – stelt de ombudsman onverwijld de voorzitter van het Vlaams Parlement in kennis.

Artikel 14

De ombudsman behoort de klager onverwijld te laten weten of hij de klacht al dan niet behandelt. Doet hij dat niet, dan dient hij zijn beslissing te motiveren.

Artikel 15

Dit artikel bepaalt een aantal onderzoeksbevoegdheden van de ombudsman. Ook de hier bedoelde termijn is een termijn van orde. De beoordeling of en onder welke omstandigheden het negeren van die termijn tot een tuchtsanctie kan leiden, blijft tot de uitsluitende bevoegdheid behoren van de administratieve overheid. Ondanks zijn bevoegdheid om vaststellingen te doen of inzage te krijgen van alle stukken of documenten die hij dienstig acht, kan de ombudsman zich geenszins beroepen op de bevoegdheden van een onderzoeksrechter. De hier toegekende bevoegdheden beletten niet dat de ombudsman zijn onderzoek zoveel mogelijk in samenspraak met de betrokken overheid vervult. Zijn onderzoek heeft overigens veeleer tot doel oplossingen aan te brengen, dan wel fouten of verantwoordelijkheden aan te wijzen. Het doel van zijn optreden is dus ook anders dan bij een administratieve of jurisdictionele beroepsprocedure. De opheffing van de geheimhoudingsplicht voor de betrokken ambtenaren werd door de Raad van State zelf voorgesteld in zijn advies bij het wetsontwerp voor de federale parlementaire ombudsmannen, gelet op hun beroepsgeheim. Die opheffing achtte de Raad noodzakelijk opdat de ombudsman naar behoren zijn onderzoek zou kunnen vervullen.

Artikel 16

Dit artikel bepaalt de kernopdracht van de ombudsman. De ombudsman heeft immers allereerst een bemiddelende en adviserende opdracht. Dat toont ook het belang aan van zijn vertrouwensfunctie.

Artikel 17

De ombudsman moet evenzeer zijn bevindingen aan de klager meedelen wanneer hij tot het besluit

komt dat de overheid zich in de onderzochte aan gelegenheid correct heeft gedragen.

Artikel 18

Eén van de belangrijkste middelen waarover de ombudsman beschikt, is de rapportering en openbaarmaking van de werkzaamheden en bevindingen van de ombudsdienst in een jaarlijks verslag aan het Vlaams Parlement. Het tweede lid belet uiteraard niet dat de betrokken dienst wordt geïdentificeerd.

Artikel 19

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 20

Het Vlaams Parlement garandeert de nodige kredieten voor een behoorlijke werking van de ombudsdienst. Van het voorstel van de ombudsman kan afgeweken worden, voorzover daardoor evenwel de werking en de onafhankelijkheid van de ombudsdienst niet in het gedrang komen.

Artikel 21

Uiteraard is het vereist dat de personeelsleden van de ombudsdienst over dezelfde bevoegdheden beschikken als de ombudsman in de uitoefening van ombudstaken.

Artikel 22

In het huishoudelijk reglement worden de nadere regels opgenomen voor de werking van de ombudsdienst.

Artikel 23

Rekening houdend met de data waarop de eerstvolgende verkiezingen worden gehouden, is het aangewezen dat de ombudsdienst van start gaat op 1 september 1998.

Norbert DE BATSELIER

Mieke VAN HECKE

Marino KEULEN

Tuur VAN WALLENDAEL

Jean-Marie BOGAERT

Jos GEYSELS

VOORSTEL VAN DECREET

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewest-aangelegenheid.

Artikel 2.

Er bestaat bij het Vlaams Parlement een Vlaams ombudsman voor de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, hierna Vlaams ombudsman te noemen.

Indien dit ambt wordt uitgeoefend door een vrouw, kan zij Vlaamse ombudsvrouw genoemd worden.

HOOFDSTUK II

De Vlaamse ombudsman

AFDELING 1

Opdracht

Artikel 3

De Vlaamse ombudsman heeft als opdracht :

- 1° klachten te onderzoeken over de handelingen en de werking van de administratieve overheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest en daarbij bemiddelend op te treden ;
- 2° dóór te verwijzen naar andere bevoegde instanties, voorzover het geen klacht betreft ;
- 3° op basis van de bevindingen, gedaan bij de uitvoering van de opdrachten, bedoeld in 1° en 2°, voorstellen en aanbevelingen te formuleren om de dienstverlening van de administratieve overheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest te verbeteren ;

- 4° de hem ter kennis gebrachte overtredingen van de deontologische code door de Vlaamse volksvertegenwoordigers, te melden aan de voorzitter van het Vlaams Parlement.

Het behandelen van klachten over het algemeen beleid of over de decreten, besluiten en reglementen behoort niet tot zijn opdracht.

De Vlaamse ombudsman kan zijn bevoegdheid eveneens uitoefenen ten aanzien van andere administratieve overheden, telkens wanneer zij door decreten of reglementen worden belast met taken die tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest behoren.

In dit decreet wordt onder administratieve overheid verstaan : een administratieve overheid als bedoeld in artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

AFDELING 2

Benoeming

Artikel 4

§ 1. De Vlaamse ombudsman wordt na een openbare oproep tot kandidaatstelling benoemd door het Vlaams Parlement voor een periode van zes jaar. Het mandaat kan éénmaal voor eenzelfde periode verlengd worden.

§ 2. Om tot Vlaams ombudsman te kunnen worden benoemd, moet de kandidaat :

- 1° Belg zijn ;
- 2° van onberispelijk gedrag zijn en de burgerlijke en politieke rechten genieten ;
- 3° houder zijn van een diploma dat toegang verleent tot een ambt van niveau A bij de diensten van het Vlaams Parlement ;
- 4° ten minste vijf jaar nuttige beroepservaring hebben, hetzij op juridisch, administratief of sociaal gebied, hetzij op een ander gebied dat dienstig is voor de uitoefening van het ambt ;
- 5° slagen voor de vergelijkende selectieproeven die door of in opdracht van het Vlaams Parlement worden georganiseerd.

§ 3. Het ambt van Vlaams ombudsman is onverenigbaar met elk ander mandaat of ambt of elke andere functie, ook als die onbezoldigd zijn.

Drie jaar voor de oproep tot kandidaatstelling mag de Vlaamse ombudsman geen bij verkiezing verleend openbaar mandaat hebben vervuld. Het is de Vlaamse ombudsman verboden, door het feit van zijn benoeming, om gedurende drie jaar na het uitoefenen van zijn ambt, zelfs indien het mandaat voortijdig, voor het einde van het mandaat onderbroken werd, kandidaat te zijn voor een bij verkiezing verleend openbaar mandaat.

In dit decreet wordt met een bij verkiezing verleend openbaar mandaat gelijkgesteld : het ambt van buiten de gemeenteraad benoemde burgemeester, een mandaat van bestuurder in een instelling van openbaar nut, het ambt van regeringscommissaris, het ambt van gouverneur, adjunct-gouverneur of vice-gouverneur, minister, een Europees mandaat.

Artikel 5

De ombudsman legt in handen van de voorzitter van het Vlaams Parlement de volgende eed af : "Ik zweer getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de wetten van het Belgisch volk".

AFDELING 3

Onverenigbaarheden

Artikel 6

§ 1. De Vlaamse ombudsman mag geen ambt vervullen waardoor de waardigheid of de onafhankelijkheid van zijn ambt in het gedrang kan komen.

§ 2. Tijdens de duur van zijn ambt mag de Vlaamse ombudsman geen van de volgende ambten uitoefenen :

- 1° magistraat, notaris of gerechtsdeurwaarder ;
- 2° advocaat ;
- 3° bedienaar van een erkende eredienst of een betrekking als afgevaardigde van een door de

wet erkende organisatie die morele diensten verleent op basis van een niet-confessionele levensbeschouwing ;

- 4° een openbaar ambt bij verkiezing verleend of ermee gelijkgesteld.

AFDELING 4

Einde van het mandaat

Artikel 7

Het Vlaams Parlement kan het mandaat van de Vlaamse ombudsman beëindigen :

- 1° op zijn verzoek ;
- 2° wanneer hij de leeftijd van 65 jaar bereikt ;
- 3° wanneer zijn gezondheidstoestand de uitoefening van de functie ernstig in gevaar brengt.

Het Vlaams Parlement zet de Vlaamse ombudsman af :

- 1° wanneer hij één van de ambten, functies of mandaten, bedoeld in artikel 6, § 2, aanvaardt ;
- 2° om ernstige redenen.

AFDELING 5

Ambtelijk statuut

Artikel 8

Binnen de grenzen van zijn bevoegdheid is de Vlaamse ombudsman volledig onafhankelijk en neutraal en kan hij van geen enkele overheid instructies of bevelen ontvangen.

De Vlaamse ombudsman kan niet uit zijn ambt worden ontheven of aan enig onderzoek worden onderworpen wegens het uiten van zijn mening of het verrichten van handelingen, bij de normale uitoefening van zijn functie.

Artikel 9

De Vlaamse ombudsman moet hetgeen hem tijdens de uitoefening van zijn functie vertrouwelijk wordt meegedeeld, geheimhouden.

Artikel 10

Indien hij een belangrijke tekortkoming vaststelt bij de uitoefening van zijn functie die tot een tuchtsanctie kan leiden, brengt hij die ter kennis van de bevoegde administratieve overheid.

AFDELING 6

Geldelijk statuut

Artikel 11

De Vlaamse ombudsman heeft het geldelijk statuut van de raadsheren van het Rekenhof. De wet van 21 maart 1964 betreffende de wedden van de leden van het Rekenhof is op hem van overeenkomstige toepassing.

De pensioenregeling van de tijdelijke ambtenaren van het Vlaams Parlement, zoals vervat in het statuut van het personeel van het Vlaams Parlement, is van toepassing op de ombudsman.

HOOFDSTUK III

Het onderzoek van de klachten

Artikel 12

§ 1. Ieder natuurlijk persoon of rechtspersoon kan schriftelijk of mondeling bij de Vlaamse ombudsman een klacht indienen over de handelingen of de werking van een administratieve overheid als bedoeld in artikel 3. De belanghebbende moet vooraf contact zoeken met die overheid om genoegdoening te krijgen.

§ 2. Indien de klacht betrekking heeft op een andere administratieve overheid dan de overheid, bedoeld in artikel 3, meldt de Vlaamse ombudsman onverwijld aan de klager dat hij onbevoegd is om

de klacht te behandelen, en deelt hem mee welke administratieve overheid of Vlaamse ombudsman volgens hem bevoegd is.

Artikel 13

§ 1. De Vlaamse ombudsman neemt een klacht niet in behandeling wanneer de klacht betrekking heeft op feiten die zich meer dan een jaar vóór het indienen van de klacht hebben voorgedaan. Indien over de zaak een administratief of gerechtelijk beroep werd ingesteld, dan wordt in die termijn van één jaar de duur van de procedure niet meegerekend.

§ 2. De Vlaamse ombudsman neemt een klacht niet in behandeling wanneer :

1° de identiteit van de klager niet bekend is ;

2° de klager kennelijk geen enkele poging heeft gedaan om van de betrokken administratieve overheid genoegdoening te krijgen ;

3° de klacht kennelijk ongegrond is ;

4° de klacht betrekking heeft op de arbeidsbetrekkingen, de werkomstandigheden of de rechtspositieregeling van de personeelsleden van de betrokken administratieve overheid ;

5° de klacht betrekking heeft op feiten die het voorwerp uitmaken van een gerechtelijke procedure.

§ 3. Het onderzoek van een klacht wordt opgeschort wanneer omtrent de feiten een beroep bij een rechtscollège of een georganiseerd beroep werd ingesteld.

De administratieve overheid stelt de Vlaamse ombudsman in kennis van het ingestelde beroep en van het gevolg dat eraan gegeven wordt.

Als een beroep is ingesteld, brengt de Vlaamse ombudsman de klager onverwijld op de hoogte van de opschorting van de behandeling van zijn klacht.

De indiening en het onderzoek van een klacht schorsen noch stuiten de termijnen voor het indienen van een administratief beroep, dat georganiseerd is op grond van de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest.

Artikel 14

De Vlaamse ombudsman deelt de klager onverwijld schriftelijk mee of hij de klacht al dan niet behandelt. De weigering om een klacht te behandelen wordt gemotiveerd.

De ombudsman stelt de administratieve overheid in kennis van de klacht die hij wil onderzoeken.

Artikel 15

§ 1. De Vlaamse ombudsman kan de administratieve overheid waaraan of de ambtenaren aan wie hij in het kader van zijn opdracht vragen richt, een dwingende termijn opleggen voor het beantwoorden van die vragen.

§ 2. De Vlaamse ombudsman kan bij het onderzoek van een klacht ter plaatse de nodige vaststellingen doen en de overlegging vragen van alle stukken en inlichtingen die hij dienstig acht voor de behandeling van de klacht.

De Vlaamse ombudsman kan ter plaatse bij de betrokken administratieve overheid alle nodige informatie inwinnen en kan de betrokkenen horen.

De in het voorgaande lid genoemde personen zijn ten aanzien van de ombudsman ontheven van hun plicht tot geheimhouding in verband met feiten waarvan zij kennis hebben en gegevens waarover zij beschikken door hun staat of beroep.

§ 3. De Vlaamse ombudsman kan zich laten bijstaan door deskundigen.

Artikel 16

§ 1. De Vlaamse ombudsman treedt bemiddelend op. Hij tracht de standpunten van de klager en de administratieve overheid te verzoenen.

§ 2. Hij kan aan de administratieve overheid aanbevelingen doen om herhaling van de feiten die aanleiding gaven tot de klacht te voorkomen.

Indien de Vlaamse ombudsman niet akkoord kan gaan met de uiteindelijke beslissing van de administratieve overheid, kan hij hierover verslag uitbrengen bij de functioneel bevoegde Vlaamse minister.

Artikel 17

De klager wordt door de diensten van de Vlaamse ombudsman geregeld geïnformeerd over het verloop van het onderzoek van zijn klacht en over het uiteindelijke gevolg dat eraan wordt gegeven.

HOOFDSTUK IV

Verslaggeving aan het Vlaams Parlement

Artikel 18

De Vlaamse ombudsman brengt ten minste één maal per jaar vóór 30 juni schriftelijk verslag uit bij het Vlaams Parlement over zijn werkzaamheden. Dat verslag bevat de aanbevelingen die de ombudsman nuttig acht en vermeldt de eventuele moeilijkheden die hij bij de uitoefening van zijn opdracht ondervindt.

De identiteit van klagers en van personeelsleden van de administratieve overheden mag niet in het verslag worden vermeld.

Het verslag van de Vlaamse ombudsman wordt door het Vlaams Parlement openbaar gemaakt.

Artikel 19

De Vlaamse ombudsman kan al dan niet op eigen verzoek te allen tijde door het Vlaams Parlement worden gehoord.

HOOFDSTUK V

Diverse bepalingen

Artikel 20

Het Vlaams Parlement stelt jaarlijks op voorstel van de ombudsman de kredieten vast die nodig zijn voor de werking van zijn dienst.

Artikel 21

De personeelsformatie en het statuut van het personeel van de ombudsdienst worden door het

Vlaams Parlement vastgesteld op voorstel van de ombudsman.

De personeelsleden van de ombudsdienst vervullen hun opdracht onder leiding van de ombudsman.

De personeelsleden van de ombudsdienst hebben in de uitoefening van ombudstaken dezelfde bevoegdheden als de Vlaamse ombudsman.

Artikel 22

De Vlaamse ombudsman stelt een huishoudelijk reglement op voor de werking van zijn diensten. Dat reglement wordt door het Vlaams Parlement goedgekeurd en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Artikel 23

Dit decreet treedt in werking op 1 september 1998.

Norbert DE BATSELIER

Mieke VAN HECKE

Marino KEULEN

Tuur VAN WALLENDael

Jean-Marie BOGAERT

Jos GEYSELS
